

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย
วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม
ศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์มีความ
คาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 58 คน หัวหน้าหมวด
วิชา 268 คน และ ครู-อาจารย์ 378 คน โดยวิธีสุ่มตามกลุ่ม (Cluster
sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 704 คน
2. การเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามซึ่งสร้างขึ้นจำนวน 1 ชุด ส่งไปยัง
กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ ขอรับคืนด้วยตนเอง และรับคืนทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามคืน
ทั้งสิ้น 651 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.48
3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ ONE-WAY ANOVA และเปรียบเทียบ
ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้ Scheffé ' s Method

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นหญิงมากกว่าชาย กลุ่มครู-อาจารย์ เป็นหญิงมากกว่าชาย กลุ่มหัวหน้าหมวด และผู้บริหารเป็นชายมากกว่าหญิง
2. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีอายุระหว่าง 35-44 ปีมากที่สุด และมีอายุต่ำกว่า 25 ปี น้อยที่สุด
3. ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุราชการตั้งแต่ 15-19 ปีมากที่สุด และมีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี น้อยที่สุด
4. ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิปริญญาตรี มากที่สุด และวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานปกครองนักเรียน การบริหารงานบริการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และการบริหารงานทั่วไป ของกลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และ ครู-อาจารย์

1. กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในบทบาทการบริหารงานวิชาการ ธุรการ ปกครองนักเรียน บริการ โรงเรียนกับชุมชนและการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.93

เมื่อพิจารณาความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทบาทด้านต่างๆ ดังปรากฏผลดังนี้

1.1 บทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในบทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.95

1.2 บทบาทด้านการบริหารงานธุรการ กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในบทบาทด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.97

1.3 บทบาทด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในบทบาทด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.86

1.4 บทบาทด้านการบริหารงานบริการ กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในบทบาทด้านการบริหารงานบริการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.82

1.5 บทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 3.83

1.6 บทบาทด้านการบริหารงานทั่วไป กลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.18

2. เปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานธุรการ การบริหารงานปกครอง การบริหารงานบริการ การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานทั่วไป ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาและครู-อาจารย์ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนครู-อาจารย์ กับ หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญฯ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทการบริหารงานวิชาการ บริหารงานธุรการ บริหารงานปกครองนักเรียน บริหารงานบริการ บริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และบริหารงานทั่วไป

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ เกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานด้านต่างๆ ปรากฏผลดังนี้

2.1 บทบาทการบริหารงานวิชาการ ปรากฏว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทบาทการบริหารงานวิชาการ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน กับ หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานวิชาการ

2.2 บทบาทการบริหารงานธุรการ ปรากฏว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทบาทการบริหารงานธุรการ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาและอาจารย์ มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานธุรการ

2.3 บทบาทการบริหารงานปกครองนักเรียน ปรากฏว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบทบาทการบริหารงานปกครองนักเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชาและครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์กับผู้บริหารโรงเรียน มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานปกครองนักเรียน

2.4 บทบาทการบริหารงานบริการ ปรากฏว่าความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบทบาทการบริหารงานบริการ ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาและอาจารย์ มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานบริการ

2.5 บทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนปรากฏว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชาและครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ มีความคาดหวังต่อบทบาทการบริหารงาน ในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชามีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์ กับ หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกันแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน

2.6 บทบาทการบริหารงานทั่วไปปรากฏว่า ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในบทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ที่ตั้งไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชาและอาจารย์ มีความคาดหวัง ต่อบทบาทการบริหารงาน ในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบ เทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครู-อาจารย์กับ หัวหน้าหมวดวิชามีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทด้านการบริหารงานทั่วไป

การอภิปรายผลการวิจัย

ในการทำการวิจัย เรื่อง ความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำ มาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. บทบาทการบริหารงานวิชาการ จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาท เนื่องจากความคาดหวัง ในบทบาทการบริหารงานวิชาการ ระหว่างครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา กับผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ นิคม ทองพิทักษ์ ที่ได้ ทำการวิจัยเรื่องบทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดอุบลราชธานีว่า ผู้บริหาร ครูใหญ่ และครูมีความคิดเห็นต่อบทบาทของครูใหญ่ ในแต่ละ หมวดคือ หลักสูตร และวัสดุประกอบหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลการศึกษา นิเทศการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ปรากฏว่า ครู-อาจารย์ กับ หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน ส่วนครู-อาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชา กับ ผู้บริหารมีความคาด

หวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ ครู-อาจารย์ หัวหน้าหมวดวิชา และผู้บริหารโรงเรียน มีข้อมูล ข่าวสาร ค่านิยม ความเชื่อ และผลประโยชน์แตกต่างกัน (ประกอบ คูปรรัตน์, 2523) โดยเฉพาะวุฒิทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี หรือต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ นิจ เนื่องทอง (2520) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทด้านการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์" พบว่าความคิดที่ขัดแย้งกันเกิดจากความแตกต่างระหว่างวุฒิทางการศึกษา มากกว่าเกิดจาก ความแตกต่างระหว่างตำแหน่ง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทวิชาการของตน โดยศึกษาความคาดหวังจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนบทบาทของตนเองให้เหมาะสม

2. บทบาทการบริหารงานธุรการ จากผลการวิจัยปรากฏว่า ครู-อาจารย์กับหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานธุรการของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานธุรการโดยส่วนรวมปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังสูงสุด ($\bar{X}_3 = 4.35$) ส่วนครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดมีความคาดหวังเท่ากัน ($\bar{X}_1 = \bar{X}_2 = 3.93$) แสดงว่าผู้บริหารมีความคาดหวังสูงกว่าครูแทบทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อค้นพบของ วรินทร์า วิชรสิงห์ (2523) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานธุรการ และการเงินของโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" พบว่าความเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ทั้งสองกลุ่มมีความสอดคล้องกันทุกด้าน กล่าวคือไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการบริหารงานธุรการและการเงิน

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคาดหวังของบุคคลทั้ง 3 กลุ่ม และเปรียบเทียบ F-test ของผลรวมความคาดหวังของทั้ง 3 กลุ่มรายด้าน ผู้บริหารโรงเรียน กับครู-อาจารย์

และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันสูงมาก ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลต้องเผชิญกับความคาดหวัง ย่อมจะก่อให้เกิดความซับซ้อนใจ ความไม่พอใจ และในที่สุดจะมีผลเสียต่อการปฏิบัติงานได้ ความคาดหวังที่แตกต่างกันระหว่าง ตัวผู้บริหารเองและบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผลอัน เนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคลในด้านค่านิยม ความคิดเห็น การรับรู้ วิธีคิดแก้ปัญหา เป้าหมาย ความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในองค์การ (พรรราย ทรัพย์ ประภา, 2532) เมื่อผู้บริหารเผชิญกับความขัดแย้งในบทบาทจะต้องพยายามปรับบทบาทของตน ให้เหมาะสม ไม่ให้ความคาดหวังแตกต่างกันมาก โดยการทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานธุรการให้เป็นที่เข้าใจของกลุ่มต่าง ๆ อาจโดยการอภิปรายเกี่ยวกับความคาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของกลุ่มบุคคล ที่มีความคาดหวังต่างกันเพื่อหาทางก่อให้เกิดความเข้าใจในบทบาท จะเป็นการแก้ไขความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทได้อีกทางหนึ่ง

3. บทบาทการบริหารงานปกครอง จากผลการวิจัยปรากฏว่า ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวด วิชา กับผู้บริหารโรงเรียน และครู-อาจารย์ กับหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท การบริหารงานปกครองของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และ ครู-อาจารย์ มี ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท การบริหารงานในหน้าที่ไม่แตกต่างกัน ส่วน หัวหน้าหมวดวิชา กับผู้ บริหารโรงเรียน มีความคาดหวังเกี่ยวกับการบริหารงานปกครอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียน ยังคงมีความขัดแย้งในบทบาทการบริหารงาน ปกครอง อาจเป็นผลเนื่องมาจาก ความพยายามที่จะควบคุมคนอื่น การมีความรับผิดชอบที่คาบ เกี่ยวกันหรือเหลื่อมล้ำกัน การเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายหรือกระบวนการ (Trusty, 1987) ดังนั้นการที่ผู้บริหารโรงเรียนดำรงตนอยู่ในฐานะ ผู้แทนของหน่วยงานทางการศึกษา และเป็น หัวหน้าของครูนักเรียน ตลอดจนเป็นเพื่อนร่วมงานของ ครู-อาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียน เป็นผู้

มีหน้าที่ในการบริหารกิจกรรมของโรงเรียนให้เป็นผลดี ตามปรัชญาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ในสถานการณ์ ที่เกิดความขัดแย้งในบทบาทเช่นนี้ จะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ใช้สามัญสำนึก ใช้จินตนาการ ในอนาคต ให้ความฉลาดไหวพริบและอารมณ์ขัน บวกกับประสบการณ์ และความรู้ ความสามารถ เฉพาะตัวในการกำหนดบทบาทการบริหารงานเพื่อจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงานปกครองนักเรียนจะเป็นผลในการสนับสนุนการเรียนการสอนดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร

4. บทบาทการบริหารงานบริการ จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาทการบริหารงานบริการ เนื่องจากความคาดหวังในบทบาทเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ปรากฏว่า ครู-อาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหาร แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับเรียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เอาใจใส่การบริหารงานบริการยังไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของหัวหน้าหมวดวิชา และครู-อาจารย์ กมล ชิโสภา (2522) กล่าวว่า แผนงานด้านบริการของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ ได้แก่ การบริการห้องสมุด และแนะ ประถมพยาบาล กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมของนักเรียนทั้งหมดรวมทั้งโครงการอาหารกลางวัน เนื่องจากการบริหารงานบริการ เป็นงานที่จะต้องจัดบริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก แก่ครู นักเรียน และบุคลากรภายในโรงเรียน จัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกฝนการทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้นำหรือผู้ตามที่ดี จึงดำเนินการบริหารบุคลากร ครู และบุคลากรอื่น ๆ ด้วยความเห็นอกเห็นใจ และเข้าใจ ในลักษณะของบุคลากรที่ผ่านการศึกษามาทางการศึกษา จะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เฉพาะตัวสูงในการปฏิบัติงานโรงเรียน จะต้องดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถสูง

ในการบริการอยู่ตลอดเวลา จะต้องใช้เทคนิคในการจูงใจ ให้บุคลากรปฏิบัติงานภายในชั้นเรียน และภายในโรงเรียนหลายประการ จะต้องดำเนินการร่วมกับครู ในการกำหนดจุดมุ่งหมาย วางแผน ปฏิบัติ และประเมินผลการทำงาน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้งานบริการได้สนับสนุน งานโรงเรียนด้านอื่น ๆ ตามความมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษา 2535 ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียน จึงควรสำรวจความคาดหวังของตนเองในฐานะผู้บริหารโรงเรียน และสำรวจความ คาดหวัง เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจากบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5. บทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งในบทบาท อันเนื่องมาจากความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชน ระหว่าง ครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา กับ ผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วน ครู-อาจารย์กับหัวหน้าหมวดวิชามีความคาดหวังไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความขัดแย้งในบทบาทการบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากความคลุมเครือ ในบทบาท หรือความไม่กระจ่างในบทบาทการบริหารโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะทำให้ผู้บริหาร โรงเรียน ไม่แน่ใจในบทบาทของตนเอง ไม่แน่ใจในสิ่งที่ผู้อื่นคาดหวังให้ตนปฏิบัติทั้ง ๆ ที่ การบริหารโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญมากงานหนึ่งในการบริหารโรงเรียน ในฐานะที่โรงเรียน เป็นผู้นำของชุมชน เป็นศูนย์กลางของชุมชน เพื่อช่วยพัฒนาชุมชนในทุก ๆ ด้าน และรับความ ช่วยเหลือจากชุมชนด้วย ในทำนองกระบวนการ 2 ทางโดยตระหนักว่าโรงเรียน เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และชุมชนก็มีส่วนรับผิดชอบในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น จากการที่บุคคลมีลักษณะ เฉพาะตัว ค่านิยม วัฒนธรรม และภูมิหลังทางสังคมแตกต่างกันทำให้มีความคาดหวังในบทบาท การบริหารงานโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันและกลุ่มที่มีความคาดหวังแตกต่างกันมาก คือ กลุ่ม หัวหน้าหมวดวิชา กับ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างระหว่างวัยโดยที่หัวหน้า หมวดมีอายุ 25-34 ปีมากที่สุด และผู้บริหารมีอายุ 45-54 ปีมากที่สุด ซึ่งบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้ จะมีความคิดเห็นขัดแย้งในหลักการแนวความคิดและวิธีปฏิบัติงาน โรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้เกิด ความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรทำความเข้าใจ กับบุคคลทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

โดยยึดถือหลักว่า การบริหารโรงเรียนกับชุมชนเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ให้เจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านวัตถุ และจิตใจ

6. บทบาทการบริหารทั่วไป จากผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทอันเนื่องมาจาก ความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานทั่วไป ระหว่างครู-อาจารย์ และหัวหน้าหมวดวิชา กับผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ ชีระชัย บุรณโชติ และ คณะ (2521) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา" พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้คะแนนตนเองสูงกว่า ครู-อาจารย์ จึงส่งผลให้ความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .01 ส่วนครู-อาจารย์ กับ หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และ ครู-อาจารย์ มีความคาดหวัง มีความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อเปรียบเทียบความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนด้านการบริหารงานทั่วไป โดยวิธีของ Seheffe' เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า ครู-อาจารย์ และ หัวหน้าหมวดวิชา มีความคาดหวังในบทบาทเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป แตกต่างไปจากผู้บริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย ของความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนโดยมีส่วนร่วมปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคาดหวังสูงสุด ($\bar{X}_0 = 4.59$) รองลงมาคือ ครู-อาจารย์ ($\bar{X}_1 = 4.17$) และต่ำสุดคือ หัวหน้าหมวดวิชา ($\bar{X}_2 = 4.09$) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและการเปรียบเทียบของ F-test ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มแล้วจะเห็นว่าผู้บริหารมีความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลต้องเผชิญความต้องการที่ขัดแย้งกันจากสองแหล่งหรือมากกว่า ย่อมจะทำให้เกิดความหวัหวังใจ และในที่สุดจะมีผลเสียต่อการปฏิบัติงานได้ ควรที่ผู้บริหารจะต้องทบทวนบทบาทของตนเองให้เหมาะสมเพื่อดำเนินการศึกษาให้ก้าวหน้า

ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้บริหารสูงสุด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงควรลดความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานในด้าน บริหารงานวิชาการ บริหารงานธุรการ

บริหารงานปกครองนักเรียน บริหารงานบริการ บริหารงานโรงเรียนกับชุมชน และบริหารงานทั่วไปโดยประการแรกจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งของผู้บริหารโรงเรียนอย่างละเอียด และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อ ครู-อาจารย์ หัวหน้าหมวดวิชา และบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่มให้เข้าใจตรงกัน ประการที่สอง ศึกษาความคาดหวังของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดบทบาทของตนเองให้เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะบุคคลต่างจิตต่างใจมีนิสัยใจคอ ความรู้สึก อารมณ์ ชีวิตส่วนตัวและครอบครัวที่แตกต่างกัน เพื่อให้การบริหารงานในฐานะผู้บริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกรมสามัญศึกษา พร้อมกับศึกษา ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อบริหารงานในฐานะผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาควรศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังในบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารงานในด้านต่าง ๆ จากทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง อยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ ทบทวนบทบาทของตนเองให้เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการมัธยมศึกษา

2.1 กรมสามัญศึกษาควรจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และประชาสัมพันธ์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อทุกคนจะได้เข้าใจบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 กรมสามัญศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา เช่นมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรร่วมมือกันจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีโอกาส เพิ่มพูนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิด และพัฒนาความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการมัธยมศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.3 สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ควรติดตามผลการวิจัย ของหน่วยงาน และบุคคล ที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และนำผลการวิจัยไปให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ศึกษา ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในอนาคต

2.4 มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนหลักสูตรทางบริหารการศึกษา ในระดับปริญญาโท บัณฑิต ควรกำหนดให้มีรายวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้ง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการลดความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยเห็น ควรได้ทำการวิจัย ในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความขัดแย้งเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบระดับของความขัดแย้งอันเกิดจากความคาดหวังของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู-อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียน
2. ศึกษาความขัดแย้งในบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งเกิดจากความคาดหวังของบุคคล 2 กลุ่ม หรือมากกว่าโดยศึกษาถึงตัวแปร เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ ค่านิยม และความเชื่อของกลุ่ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย